

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' MUME MOCGOCYA' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmanabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bɛɛ ká kan ni bònɔya ye, àni kó bɛɛ ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bɛɛ ya hɔɔɔɔɔɔ sàbati, kà bɛɛ kányà jásuma' dúnya' sìgì' la.

K'à mìnà à mà kó mocgya háke lɔnbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìnà mà tèle kúra min bɔɔɔ, à fɔɔ kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò kɛ, kó mocgow kà síran ɔɔɔɔ jà, ò bánna, kó fàgantánya júgu bánna, ò kúma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mocgya' hákɛ' látanga ní sàriya' sìgili' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocgow kàna wájibiya kà múruti bènkan' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé kɛ jàmanaw ni ɔɔɔ cɛ,

K'à mìnà à mà dúnya' mùmɛ sáratikan' ná, Dúnya' jàmanaw yá tɔ màntonw bɛɛ kà à yira kó ù lánin be mocgya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánin be cɛw ní mùsow kányanɔɔɔmaya' lá hákɛ' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mocgya' yá ɔɔ sàbati, àni kà jánamaya' kɛcogo juman' sìgi sèn kán hɔɔɔɔɔɔ bɛɛɛɛɛ kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jɛn ní Tɔnba yé kà mocgya' hákeyaw látanga à jà' mà dúnya' mùmɛ kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà, ò nàniya juman té sé kà síra' sɔɔ ní bɛnkélenma má kɛ mocgya' hákeyako ní à hɔɔɔɔɔ kán,

Dúnya' tɔnba' ya ɔɔɔɔɔɔɔɔ kà í kán' bìla kà dunya' mùmɛ mocgya' hakeyaw dantigɛlikan gánsi kà à yira ò nàniya juman yé fɛɛn ye, mín ká kán kà kɛɛ mànton' ni náɔɔɔ' bɛɛɛɛ làɔɔɔɔni ye, yálasa mocgya' kelen kelen bɛɛɛɛ, àni jɛɛkulu kelen kelen bɛɛɛɛ ye nín dantigɛlikan' nín tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔɔɔ, kà fɛɛɛɛ kɛɛ dɔɔɔɔɔɔɔn dɔɔɔɔɔn ù ya húkumu' kɔɔɔɔ, wálima dúnya bɛɛɛɛ kɔɔɔɔ, kà hákɛya nínugu ní kɔɔɔɔɔɔɔ nínugu látàngali' yíriwa, àni kà à kɛɛ bɛɛɛɛ ye sɔɔɔ ù mà jà' mà, à kɛɛɛ ù ya jàmana kɔɔɔɔɔɔ ye, wálima jàmana gbɛɛɛɛ min bé ù ya màra' kɔɔɔɔ.

Baabu jɔnna

Wólo' lá, hádamaden' bɛɛ ye hɔɔɔ ye, bɛɛ ká kán lànbe ní hákeyaw Mocgy bɛɛ ye hákilitigi ye, bɛɛ ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ɔɔɔ mìnà ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocgy' bɛɛ dɔ be kà à lɔn kó í ká kán ní mocgya hákeyaw ní à hɔɔ kóɔɔnín' bɛɛ ye nín dantigɛlikan' nín kɔɔ, mocgy má bɔ mocgy kɛɛkɛɛnɔɔɔ lá, fàragbɛko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à cɛ ni múso má bɔ ɔɔɔ ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákili' yé mín yé pólitikiko' lá, wálima hákili' gbɛɛw, ó te à bɔɔɔɔ te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígíya ni bólokolonya te à la, jàmakalako ni hɔɔɔɔɔ te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mocgow ní ɔɔɔ cɛ, ò sí te à lá.

O cógoya kɛlen mà, bɔɔɔɔ má bɔ bɔɔɔɔ la. I bɔɔɔɔ' lànbe' tɔw cɛ' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yɛɛmahɔɔɔɔnín ye, à kɛ jàmana ye mín be jàmana gbɛɛ ya màra kɔɔɔ, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛ ya húkumu' kɔɔ, wólomali sí te kɛ kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔɔɔ' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní hɔɔɔnya' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔɔ sí te sé kà mìnà kà í ke jɔn ye wálìma kà í ke bólokoɔɔmɔɔɔ ye, jɔnya' bánna, jɔnféere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye jàngáta, wálìma kà làjába, wálìma kà à ní tɔɔɔ, níjuguya' dānmátēme' fē, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bēē ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kera yɔɔɔ ó yɔɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bēē ká kán sàriya' lá, àyiwa bēē ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má ke wólomali ye. Bēē ká kán ní kɔsēme ye sàriya' là kà i yere tanga bɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dāntigelikan' nìn sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔlì' ye.

Báabu 8 nan

A be bēn mɔɔɔ bēē ye cēn yere l, í ye í ya jàmana' sàriyasó' màgbē sàriya' mín jásininin bē ò kóɔa' mà, kà i lákisi kà bɔ wálew mà, minw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye mìnà, wálìma kà dòn kàso' la, wálìma kà à gbēn kà bɔ à fàso' la, kà à sɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔɔ' bēē ye, bēē fána ká kán ò lá, ni bēn kera i kán, i ya kiti tige námara te mìn na, bēē ja'na, tìribinali la, mín be à yere sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribinálì' mín bēna jó dí à mà kà à ya háke lɔ à ye, wálìma kà jàlaki' bēn à kán cēn' yere la, ni à jó tē à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnalikò lára mɔɔɔ ó mɔɔɔ kùn, à te se kà mìnà ábada, fó ni kíti kà à yira tìribinálì' la, kà à sɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àle nɔ' lò làkíka' la.

2. Mɔɔɔ sí te se kà mìnà kó la, kó' mín ketuma' kà à sɔɔ kójugu tē i ya jàmana' kɔɔ, wálìma dúnya' sàriya' la. Mɔɔɔ' be kó' ke tuma' mín na fána, à ni jàngílì' mín ká kán, ò wágatì' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fē.

Báabu 12 nan

A te bēn mɔɔɔ sí ye i sēn' dòn mɔɔɔ gbēre ya jánamaya' kóɔaw la, à ya sókɔɔ kóɔaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔɔna gundow la, kà à sɔɔ jɔnjɔn te à lá ; wálìma kà mɔɔɔ' lèebu, kà à tɔɔɔ' cēn. Sàriya' ká kán kà lɔ bēē kɔ kɔɔ kà i látanga kà bɔ ò kó sugu' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, yɔɔ ó yɔɔ ká dí i ye, jàmana' yɔɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yēn fána, o bēna bēē ye.

2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. nánimabori' ná, mín ye kà siran i ní' ná kà i yere níni, à be ben bɛɛ ye ye dògotu níni, kà jàmana gberɛ níni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gben.

2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnà mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gberɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔɔɔ' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénya ye.

2. Mɔɔɔ si ya jàmanadénya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔ kùn jɔnjɔn te à wà mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénya' la kà dòn dɔgberɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be ben i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sirilí' la, celasígí' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfela' la.

2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúrunɔɔn' fila ya jɛn' ye.

3. Dénbaya dénbayaw kenin jɔɔɔ kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔɔɔ kélén, wálima jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.

2. Mɔɔɔ dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìnà, díina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgbɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlén, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya sélí' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kenɛ' kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima sélí.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí mɔɔɔ' mín ye, ò benna i ye, à foli' kenɛ' kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔɔɔ si te se kà mɔɔɔ tɔɔɔ à hákilila' kánma, mɔɔɔ se kà mɔɔɔ' bàli kà kùnnafóniw gánsi jɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà jɔɔɔn lájɛn jɔɔɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔɔɔ' bɛɛ ye.

2. A te se kà wájibiya mɔɔɔ si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bɛɛ ye i sèn' dòn i fàso' kónaw nánaboli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔɔ gberɛ la, i yere kà mɔɔɔ' mín sùgandi i yere mà.

2. Kà lɔɔɔ' sɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔɔ bɛɛ ye, wà bɛɛ ká kán à la.

3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ñ lánkenemaya kàlafíli' sèn' fɛ, ní' ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà ke tuma ni tuma, be ye wóte cógo kélen na, gúndo la wálíma cógo la, be be i ye le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénýa' húkumu' kɔɔ, be ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demé' ye, i ya dúnyalatige' gbeleyaw la ; be ká kán ni nàfasɔɔ hákeya' ye, àni mɔɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kɔɔta, kà í ya hádamadenya' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Be ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; be ká kán kà látànga báarasɔɔbaliya' fána mà

2. Mɔɔ' ni mɔɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.

3. Báarakela' be ká kán ni sàra ye, mín be bèn à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù háké' la, bònýa' kɔɔ ; kà sínipasigi' fána jàte' mìnà ò la n'à be bèn.

4. A be bèn be ye sendika sìgi, wálíma kà dòn sendika' la, yálasa kà i ye látànga.

Báabu 24 nan

Be ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakela ká kán kà baara' bíla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Be ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakeli', àni jánamaya' làganfiyalan' be mɔɔya cógo' mín ; báarakela' ká kán ni màrabólo' ya demé' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásìgi, ní lùjura kà à sɔɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔɔ' nàna kà à desɛ, wálíma gbeleya' fɛn ó fɛn kà à sɔɔ, mín be à ke desɛbagatɔ ye kà à sɔɔ à ye nɔ tɛ.

2. Mùsow ya kɔɔmaya' ni dénw ya dénmisenya' ká kán ní demé màgbèn kɛɛkɛɛnnin ye. A kera fúrukɔɔden ye, wálíma à kera fúrukɔɔden ye, dé' be ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Be ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fɛ lɔkɔɔnin ye ; sánfekalan' ká kán kà mɔɔya be mà, be ká kán kà kánya à la.

2. Kàlan' làpíní' ká kán kà ke kà mɔɔ' ya hádamadenya' fá, àni mɔɔya' hákew ni à hɔɔnya' lásàbati. A ká kán kà mɔɔnfaamuya mɔɔnbonya' sàbati mɔɔw ni mɔɔn cɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni mɔɔn cɛ, àni kà dúnya' tɔnbà' demé nàsuma' la dúnya' kɔɔ.

3. Dé' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandilí' ye fàcɛ ni bámuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be bèn be ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, kà dàamu' sɔɔ sékow la, àni kà i niyɔɔ' ke lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔ.

2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔɔ, ní à bɛna ke báasi mɔɔw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmásúuli, be ká kán ni làtangali' ye òlugu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' ɲɲɲ hákeyaw ni hɔɲɲa' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' ɲɲɲ, àni dúnya' mùme ɲɲɲ, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háké' ye mɔɔ kélen kélen bee kùngo ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.
2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dɔ be kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gberɛ tɔɔ, à ye i jànto mɔɔ gberɛ ya hákeyaw la, àni jógoɲumanya' ni ɲàli' ni jàma' làganfíya' kánma, beekanya' ɲɲɲ.
3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-ye-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw ɲɲɲ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dàntigelikan' ɲɲɲ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gbansan be sé kà míiriya gberɛ ɔ ò ɲɲɲ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nin hákew ni à hɔɲɲa' bènni' ye.
